

Ріка життя

Ніна Фіалко

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Ніна Фіалко

ріка життя

Роман

1

До кімнати зайшла жінка поважного віку. Вийнявши з пакета банний рушник, повісила на благоденний, із бинта, шнурок. Відразу здогадалася, що його прикріпила жіноча рука: невміло й не по-господарськи. Не рівненько біля перил, а по діагоналі, мабуть, так легше було прив'язати його. Видно, що у цій кімнаті чоловіки не проживали, бо жоден не зміг би спокійно дивитися на «жіночу» роботу. Любителі цигарок частіше виходили би перекурити на балкон, ніби подихати свіжим повітрям, заодно і виправили б чиєсь недбалство. Правда, в цьому мальовничому куточку скажитися на нестачу чистого повітря було б соромно, бо санаторій посеред соснового лісу потопав у зелені.

Наталя Любомирівна всілася біля вікна, вийняла зі сумки свою вишивку і взялася до роботи. Хрестик стелився за хрестиком, вимальовуючи завчений напам'ять узор. Години за рукоділлям були для жінки найкращим відпочинком. Вишивати навчилася ще в дитинстві біля бабуні, але життя складалося так, що для улюбленого заняття часу знаходила все менше й менше. Та коли вже випадало, як тепер, відпочивати без чоловіка, то вишивала навіть між процедурами. Цього разу прикрашала узором чоловічу сорочку для внука, випускника школи. Тішилася, що хлопець, мешкаючи в столиці, забажав мати українське вбрання. Тепер люди ніби соромляться вишитого одягу, кажуть, що його тільки в селі поважають, хоча мода на нього ніколи не минала. Своїм синам Наталя справила вже не одну таку сорочку, але одягають вишиванку вони тільки у свята.

Двері до кімнати відчинилися, й зайшла співмешканка Ольга Петрівна. Огрядна жінка бальзаківського віку приїхала сюди

недавно і ще не могла звикнути до тутешнього розпорядку дня. Була, мабуть, не дуже рухлива, бо на одні й ті самі процедури витрачала часу більше, ніж інші відпочивальники. Ольга Петрівна щоранку довго збиралася, перекладаючи особисті речі з місця на місце. Видивлялась у дзеркальце, в яке обличчя вміщалося невеликими частинами і, мабуть, не давало їй повного уявлення про себе. Одягу набрала дві сумки й тепер мала багато часу приміряти його. Щоразу збиралася ніби на якісь оглядини, а не на лікування.

— Як ви так швидко встигаєте пройти процедури? — запитала вона Наталю.

— І ви навчитесь. Це перші дні важко, бо слабо орієнтуєтесь, де який кабінет, — відповіла жінка.

— До якого підійду, а там уже черга...

— Намагайтеся приходити до кабінету в призначений вам час, і тоді всюди встигатимете, — порадила Наталя.

— Я чомусь така змучена, що після процедур хочу відпочити. Дивуюся вам, що ви відразу беретеся за роботу. Це звичка чи необхідність? — запитала Ольга Петрівна, намагаючись втулити на шнурок для просушування і свій рушник.

— Для мене нема кращого відпочинку, ніж спокійно займатись улюбленим заняттям. Воно не заважає мені зануритися в думки, обмізкувати те, що в бурхливому повсякденному житті зробити важко, — говорила Наталя, не випускаючи голки з рук.

— Кілька днів я спостерігаю за вами і дивуюся. Не маючи кисті лівої руки, правою так вправно вишиваєте, що не одна жінка з двома руками могла би вам позаздрити. Можна подумати, що ви все життя тільки те й робили, що клали хрестики, так машинально у вас це виходить. Мені здається, що я і голки заселити не змогла б однією рукою...

— Та я ж голку підтримую протезом, — всміхнулася Наталя. — В одному пальці є дірочка для голки, там вона сидить міцно, не

рухається. Я вже пристосувалася, і мені це не складно робити.

— Навіщо себе мордувати, коли тепер можна все купити? — не здавалась Ольга Петрівна.

— Хочу, щоби діти й онуки відчували мою, а не чужої людини, позитивну енергетику, яку вкладаю у вишивку.

— Ви вірите у містику? — здивувалась Ольга Петрівна.

— Це, звичайно, дискусійне питання, але, аналізуючи прожите, переконалася, що у життя кожного втручається Вища сила. Але не всі хочуть повірити в її існування. — Наталя, замислившись над чимось своїм, якийсь час мовчала.

Прилігши на ліжку, Ольга Петрівна перегортала глянцеви́й журнал із рекламою косметики.

— Може, й корисні ті креми, але ж такі дорогі! Щоби стати гарною, треба чимало коштів...

— Якщо природа не наділила вродою, то не допоможе жодна косметика, — всміхнулася Наталя.

— Не кажіть так, бо теперішня косметика робить із людьми дива. Мій син привіз дівчину з міста, таку гарненьку. Знайомив нас, бо одружуватися з нею вирішив. А вранці, після того, як побачив її вмитою, без макіяжу, сказав, що мусить придивитися до неї уважніше. Злякався, що у неї може вилізти ще щось оманливе, — повідала, сміючись, Ольга Петрівна.

— На жаль, теперішня молодь закохується тільки у зовнішній вигляд людини і не поспішає пізнати її душу. Потім швидко розчаровуються одне в одному й розлучаються.

— Добре, якщо діток не встигли нажити. Часто буває, що малеча росте без батьківської опіки, а мама молода, ще не вигулялася... Що тоді? — Ольга Петрівна розглядала найгірший варіант.

— Мені здається, що все залежить від виховання в сім'ї, — висловила своє переконання Наталя Любомирівна. — Дорослі діти часто беруть приклад із батьків. Якщо батько не поважає матір, то і

син так ставитиметься до своєї дружини, якою би вродливою чи розумною вона не була.

— А я вважаю, що й від жінки багато залежить... — спробувала заперечити Ольга Петрівна.

Наталя припустила, що її сусідка, звикла всім і все заперечувати, щоби хтось переконував її у протилежному. Якщо цього потребувала близька людина, то можна було б і посперечатися, а просто так, задля псування нервів, Наталі щось доводити не хотілося. Тому розмова притихла, й Ольга Петрівна незабаром уже посапувала носом. Їй досить було притулитися до подушки, як уже могла насолоджуватися сном. Такого щастя у Наталі не було. Навіть тут, де мала би відпочити від хатніх проблем, думки, мов гедзі, обсідали голову, не даючи спокою. Згадала, що треба зателефонувати старшому синові. Тихо встала і, вийнявши зі сумки мобільний телефон, вийшла у коридор. Після обіду курортники або відпочивали, або вешталися по місту, тому в корпусі була мертва тиша. Щоби не порушувати її, вийшла на вулицю.

— Привіт, мамо! — почула в слухавці голос Ярослава.

— Здрастуй, сину! Є вже новини від Соломії?

— Поки що нема, але ви, мамо, не хвилюйтеся. Мабуть, у дівчат з мобільними телефонами проблеми, або ще нема чого розповідати, та й гроші економлять, — заспокоював син. — Із вашим приїздом і новини будуть.

— Дай Боже, щоб так і сталося. З батьком давно розмовляв? — запитала Наталя.

— Та якось не до того...

— Що ж, до зустрічі! — попрощалась, а в душу закрався неспокій.

«Щось син недоговорює, не хоче псувати мені відпочинку, бо Соломія обіцяла повідомляти новини відразу», — подумала Наталя. Більше двох тижнів тому її внучка Соломія, студентка другого

курсу одного зі столичних вишів, вилетіла на літні канікули до Туреччини почерпнути досвіду для майбутньої професії й заробити коштів на власні потреби, щоб не випрошувати у батьків. Факультет свідомо обрала такий, щоб у майбутньому мати змогу побачити світ завдяки туристичним турам. Невістка розповіла, що представники однієї з київських туристичних фірм запропонували студентам відповідну роботу. Влаштували невеличкий конкурс серед студентів, бо вакансій було мало, а охочих багато. Дівчат добирали з добрим знанням іноземної мови і привабливою зовнішністю. Коли внучка розповіла про той конкурс і що вона перемогла у ньому, в Наталі виникло чимало запитань, на які студентка відповісти не змогла. Тому просила сина й невістку з'ясувати всі нюанси тієї роботи, а вже потім давати на поїздку згоду та гроші. Надто молода ще внучка, щоби самостійно вирушати за кордон, та ще й у мусульманські країни, де можна легко потрапити у сексуальне рабство. Син тоді посміявся з матері, бо був упевнений, що дівчата тепер набагато хитріші й розумніші, ніж були колись, і не дуже довіряють солодким обіцянкам туристичних фірм. Але Наталя була переконана в іншому: якщо Бог хоче покарати людину, то спочатку відбере у неї розум, і тоді вона сама себе покарає. От тепер і думай, хто правий у даній ситуації. «Швидше б додому, бо поки я тут вилежуюсь, у дітей невідомо що відбувається. Вони ніби мене жаліють, нічого не розповідаючи, а мені від домислів нутро тліє...» — думала Наталя.

Жінка стояла біля клумби, на якій від пекучого сонця квіти похилили голівки, потім сіла на лавку під плакучою вербою. Віття з неї опускалося так низько, що заступало лавку не тільки від сонця, а й від цікавих поглядів відпочивальників. «Це ж і мої квіти в'януть, якщо Віктор не здогадався полити...», — бідкалася Наталя. Під вечір сонце заходило за будівлю санаторію, і подвір'я накривала тінь, даруючи прохолоду. В приміщення не хотіла заходити, чекала

години, поки чоловік приїде додому. Намагалася не телефонувати йому на роботу, бо в кабінеті тієї миті могли бути чужі люди, а при них Віктор був скупий на слова. Між близькими людьми, мабуть, усе-таки існує телепатія, бо невдовзі пролунав дзвінок, і на мобільнику висвітлилося обличчя коханої людини.

— Здрастуй, люба! Як ти там?

— Рада тебе чути, Вітю. Добридень! Що нового вдома, квіти не забув полити?

— Ти думай, які ще процедури прийняти, щоб поправити здоров'я, а не про город, — насварив чоловік. — А квіти цвітуть і пахнуть, приїдеш — помилуєшся.

— Набридло мені тут, бо думками я біля Соломії. Ти коли востаннє про неї зі сином розмовляв? Душа моя не на місці, боюся, щоб якоїсь біди з дівчинкою не трапилося, — скаржилася дружина.

— Навіщо ти всіх накручуєш! Діти грамотні й розумні, а ти їх досі намагаєшся повчати. Нехай самі думають про своїх чад, — невдоволено сказав чоловік.

Віктор завжди сердився, коли дружина вже дорослими дітьми опікувалася і давала їм настанови. Був переконаний: вони слухали тільки тому, щоб не образити матір, а чинили все одно по-своєму, а переважно, як виходило.

— Твоя хата, як завжди, скраю... Кажеш, новин нема... — вдала ображену Наталя.

— Є. Тільки не звідти, звідки ти чекаєш... — інтригуючи, мовив чоловік.

— То чому ж ти мовчиш? З цього б і починав, — пожвавішала дружина.

— Ти ж не даєш мені слова вставити. Від твого брата Ігоря надійшов лист, у якому він пише про хворобу мами. Вона просить, щоби ти приїхала.

— Мама вже старенька, не дай Боже, не дочекається, поки моя путівка закінчиться. Та й хіба я зможу тут спокійно сидіти, знаючи про це? — зраділа, що таки знайшлася причина для дострокового від'їзду.

— То коли тебе забрати?

— Мені спочатку треба заїхати додому, аж потім вирушати до мами. Вранці прийму ще ванну, підпишу обхідний — і буду готова покинути санаторій. Одразу після обіду чекатиму тебе. Домовилися? Тоді до завтра!

— Гаразд. Мені також набридло самому... — признався Віктор.

Здається, чого ще людині треба: дожила до пенсії, виростила гарних дітей, має поруч люблячого чоловіка, але клопотів не зменшилося. Просто вони стали іншими. Колись сама все вирішувала, а тепер на проблеми, що виникають у дітей, впливати не може. Небо для всіх прихилила б, щоби полегшити їм життя, а вони все одно торують свій шлях, як і вона колись. Хіба її батьки могли хоч чимось зарадити, щоб зменшити доньці страждання? Згадка про матір, яка доживає віку, навернула її на спогади тих днів, коли жили вкупі, великою дружною сім'єю. Важкі тоді були часи, але спогади про них лоскотали душу, і хоч на мить хотіла би туди повернутися. Побачивши, що наближається співмешканка, Наталя всміхнулася: не вдасться помріяти навіть тут.

— І як я не почула, коли ви виходили з кімнати! — Ольга Петрівна вмостилася поруч на лавку. — Задрімала, а вночі зірки через вікно рахуватиму на небі...

— Або вдома тарілки уявно митимете, ті, що чоловік за вашої відсутності наскладав, — додала Наталя, й обидві голосно розсміялися.

— У вашого чоловіка також таке буває? — поцікавилась Ольга Петрівна.

— Мабуть, але коли повертаюся додому, то все вже вимито, — всміхнулася Наталя.

— Я погоджуюся потім сама все прибрати, тільки б «якась співчутлива» не приходила йому допомагати, — призналася співбесідниця.

— Менше про це думайте, бо думки здатні матеріалізуватися, — застерегла чи то серйозно, чи жартома Наталя. — Ви приїхали по здоров'я, от і використовуйте відпустку для цього. А що має бути, те й так не мине. Більше довіряйте чоловікові, тоді йому не кортітиме «стрибати в гречку».

— Як ото вродиться такий, то жодні перестороги на нього не вплинуть, — махнула рукою Ольга Петрівна.

Нова знайома розмову на цю тему готова була продовжувати хоч увесь вечір, бо вдома не мала ні кому пожалітися, ні з ким порадитися. Але Наталя зараз була заклопотана своїми проблемами, а вислуховувати ще чужі не мала наміру. Останнього вечора не хотіла забивати голову порожніми балачками про людей, яких вона не знала. Прагнула перед дорогою відпочити, бо вже точно знала, що відразу доведеться їхати на Львівщину. Сусідка виспалася, тож тепер може теревенити всю ніч, тому, щоби не образити її й не завантажувати свою голову, Наталя мовила:

— Не думаю, що ваш чоловік виклав чималу суму грошей вам на путівку тільки для того, щоб змусити коханку мити йому посуд. Якби хотів погуляти, то знайшов би час та місце будь-де. Тож краще лікуйтеся і менше про нього думайте. Вибачте, мені треба зібрати речі, бо завтра за мною приїде чоловік.

— У вас же, здається, ще кілька днів залишилося. Чому так поспіхом? — поцікавилася сусідка. — Щось трапилося?

— Богу дякувати, нічого. Але мама в мене вже старенька, хоче зі мною побачитися... — повідала Наталя.

— А це далеко? — поцікавилась Ольга Петрівна.

— На Львівщині. Ніби й не дуже далеко, а бачимося рідко, — сказала Наталя встаючи, щоб повернутися в корпус. — Речей тих — мов кіт наплакав, але треба скласти їх до сумки, щоб уранці в метушні не забути чогось. Краще якусь додаткову процедуру прийняти, бо хтозна, чи скоро трапиться ще нагода побувати у подібному закладі.

2

Уночі небо захмарилося, зірвався вітер, піднімаючи клуби пилу в повітря. Чекали дощу, але він не поспішав потішити людей і все живе. Темні грозові хмари пропливали дуже низько, ніби приглядаючись, де найбільше потрібна їхня цілюща волога, але так і не наважилися пролитися. Сильний вітер продовжував бешкетувати ще й удень, носячи подвір'ям санаторію фантики від цукерок. Наталя Любомирівна вже сиділа в приміщенні приймального відділення, раз у раз поглядаючи на годинник. Домовлялися з чоловіком про післяобідню пору, вже четверта, а його ще й досі нема. «Хоча би щось у дорозі не трапилося», — свердлила думка. Від ранку вже спланувала, що зробить удома насамперед, а виходить, що й до вечора не трапить до своєї хати. Краще нічого не плануй, бо по-твоєму не буде. Скільки вже разів переконувалася, що ця істина стара, як світ, але людина мусить планувати, щоби не жити в хаосі. Коли в жінки вже вривався терпець, відчинилися двері, й до фойє зайшов Віктор. Зірвавшись із місця, дружина кинулася йому назустріч.

— Чому ж так довго? Я вже всидіти не могла... Машина поламалася? — засипала запитаннями, навіть не привітавшись.

Віктор чмокнув дружину в щоку, підхопив сумки і, не відповідаючи, попрямував до авто. Поклавши поклажу до багажника, відчинив перед Наталею дверцята.

— Сідай, люба. Я вже скучив за тобою. Мені завжди бракує твоїх порад, без яких, мабуть, не зміг би жити, — всміхнувся

Віктор.

— Не підлизуйся, кажи, чому затримався, — подобрішала дружина, поклавши руку поруч із його правицею на кермо.

— Не заважай, бо заїдемо у пень. Ти неухажна, бо могла би помітити, якою брудною машиною до тебе під'їхав. У нас була злива, на городі все перемішало з болотом, тож я розгубився, не знаючи, що робити спочатку: їхати по тебе чи рятувати рослини.

— І врятував?

— Не знав, із чого почати, тільки час згаяв, — признався Віктор.
— Без твоєї допомоги не впораюся.

— Мені ж треба до мами їхати. Ти не забув? — нагадала дружина.

— Поїдеш через кілька днів, — порадив Віктор, не бажаючи знову залишатися на самоті.

— Я вирушу завтрашнім поїздом, бо ненька, мабуть, хвора. Без особливих причин брат ніколи не просив приїхати. В гості запрошують, а це інша ситуація, і нехтувати повідомленням не можна, щоби не було пізно.

— Мені жаль, бо відпустки тепер не зможу взяти. Сама знаєш, літнім відпочинком дорожить кожен працівник, та й керівництво суворо дотримується графіка, — розмірковував чоловік.

— Може, так і краще. Якщо мама хвора, то їм не до гостей. Я своя, тому зі мною простіше, бо не треба спеціально готуватися. Ти ще трохи потерпиш без мене, любий? — притулившись щокою до чоловікового плеча, Наталя відчула, що нікуди не хоче їхати, бо їй спокійніше, коли поруч із нею коханий, її опора і найбільша надія.

— Мушу потерпіти, якщо так треба... Ти тільки не затримуйся, — Віктор закохано дивився на дружину.

— Мене зараз більше турбує доля внучки. Мама прожила довгий вік, і якщо залишить світ, то це природно й не так сумно. Зі всіма колись так трапиться, тож не треба цього лякатися.

Хвилююся за Соломію, вночі довго не можу заснути. Мені здається, що від мене щось приховують. Це правда? — звела сумні очі Наталя.

— Ти й справді не все знаєш, але я перед поїздкою не наважуюся тобі розповісти правду, — признався чоловік.

Син спочатку приховував від батьків те, що донька зі ще двома однокурсницями потрапили не туди, куди їх вербувало на роботу агентство. Лише через кілька днів Соломія зателефонувала до дідуся і повідомила, що їх привезли не до того міста, якого обіцяли. Розмова була дуже короткою, але батьки зрозуміли, що треба здійснити бунт і брати за шкірку керівництво туристичної агенції, щоби повернули дівчат назад. Про це вчора Ярослав повідав Вікторові.

— А Ярослав хоч знає, через яку фірму дівчата виїхали на заробітки? — скипіла Наталя.

Соломія запевнила його, що все відбувається на дуже високому рівні, бо й деякі викладачі були замішані у цій справі.

— А як же він може тепер допомогти своїй дитині, коли нічого не знає? — сердилася Наталя.

Дідусь Соломії перед відльотом дав їй запасний мобільник із номерами відповідних служб за кордоном і тут, у нас, от вона ним і скористалася. Батьки вже повідомили міліцію, що фірма не виконала обіцянки, даної студентам. Справу взяли на контроль, але невідомо, як далеко встигли завезти студенток, — розповів чоловік.

— Моє серце відчувало, що не все гаразд у родині, але мені Ярослав навіть словом не обмовився. Вчора я запитувала його про Соломію, то він запевнив, що все буде добре. От паскудник! Просила їх, щоби не дозволяли дитині самостійно вирушати за кордон. Грошей їм, бачиш, закортіло!

— Наталю, ти даремно гніваєшся. Дівчина вступила на факультет готельного і туристичного бізнесу, а як вона його

навчитися, коли сидітиме біля тата з мамою? Якщо вдасться без проблем повернутися додому, то це буде неабиякий досвід, якого в аудиторії не навчать.

— Які ж ви, чоловіки, розсудливі! А ти не подумав, що дитині той досвід може долю зіпсувати? Хоч би живою повернулася... — бідкалася Наталя, ледь стримуючи сльози. — Вона не сказала, куди їх завезли?

— Дівчата, мабуть, і самі не знають. Повідомила тільки, що телефони від них відібрали, і жодного зв'язку з навколишнім світом не мають.

— Продадуть до якогось Марокко, а потім спробуй їх там знайти. Уявляю, як невістка зараз страждає, — похитала головою Наталя.

— Вони обоє дуже переживають. Хоч ти їм не допікай, бо й без тебе вони місця собі не знаходять. Ірина просить Ярка їхати до Туреччини шукати доньку, а в міліції тільки сміються з них. Кажуть, це все одно, що пробувати знайти голку в копиці сіна... Та як можна зарадити собі в чужій країні, коли мови не знаєш? — розмірковував Віктор.

Він працював керівником невеликої агрофірми, яку разом із колишнім соратником по партії встигли створити більше десяти років тому. Йому не раз доводилося чути від співробітників про різні випадки з нашими туристами за кордоном, але тоді сприймав це, мов якісь байки про нерозважливих людей. Тепер, коли таке трапилося в його родині, зрозумів, що справа небуденна і вирішити її самотужки непросто або й неможливо. Чомусь вважав, що українці самі шукають пригод на свою голову, та, знаючи справжні наміри Соломії, переконався в іншому. Закордонні пастки готують в Україні, бо інакше чому ж би так ретельно добирали дівчат? Складається враження, що керівництво туристичної фірми знало наперед, куди спроваджує студенток.

— Ще й до матері треба їхати... — тихо мовила Наталя.

— Мусиш їхати, бо потім до скону картатимеш себе, якщо не встигнеш, — радив чоловік.

• • •

Далі — у повній книжці «Ріка життя».

nashaknyga.com.ua